

PŘÍLOHA: Kdo byl kdo¹

ALEŠ Václav (1905 – 1969) – Pracovník justice. Absolvoval právnickou fakultu. 1934-1944 pracoval na okresních soudech. 1944 totálně nasazen. Člen KSČ od roku 1945. Po válce opět pracoval u okresního soudu a zároveň vykonával veřejné funkce. Prováděl reorganizaci soudnictví v hradeckém kraji. 1948 pověřen vedením Státního zastupitelství v Jičíně a 1949 vedením Okresní prokuratury v Praze a v zápětí povolán na pozici vedoucího oddělení pro státněbezpečnostní agendu na ministerstvu spravedlnosti. 1950-1953 náměstek generálního prokurátora. 1953-1956 generální prokurátor. 1956-1957 náměstek generálního prokurátora. Od roku 1957 ředitel Právnického ústavu ministerstva spravedlnosti.

BACÍLEK Karol (12. 10. 1896 Choťánky, okres Nymburk – 19. 3. 1974 Bratislava) – Funkcionář KSČ. Vyučil se strojním zámečnickem. 1915–1920 sloužil v armádě. Zakládající člen KSČ. 1924–1929 okresní tajemník v Žilině. 1930–1931 školen v Moskvě. Od roku 1931 člen ÚV KSČ. Celkem 16krát soudně trestán za politickou činnost. Člen I. ilegálního vedení na Slovensku. V květnu 1939 emigroval do SSSR. Koncem roku 1940 byl vyslán zpátky, aby potřel koncept sovětského Slovenska. Sám ho pak pod vlivem Osohy podpořil. Navrátil se do SSSR, kde byl za to kritizován. Navázal spolupráci se sovětskou tajnou službou. 1943 znovu vyslán na Slovensko. 1944 se stal organizačním tajemníkem KSS a posléze vedoucím polnohospodářského oddělení ÚV KSS. 1945–1964 poslanec NS. 1949–1963 člen PÚV KSS. 1953–1963 I. tajemník ÚV KSS. 1951–1963 člen PÚV KSČ. 1950–1951 předseda Sboru pověřenců, pak ministr státní kontroly a od ledna 1952 do září 1953 ministr národní bezpečnosti. Významně se podílel na procesu s buržoazními nacionalisty, proto byl v roce 1963 politicky odsunut. 1968–1971 mu bylo pozastaveno členství v KSČ. Širokého a posléze Novotného člověk. S Husákem se neměli rádi.

BAŠŤOVANSKÝ Štefan (7. 2. 1910 Budapešť – 27. 11. 1952 Bratislava) – Funkcionář KSČ. Člen strany od roku 1930. Zaměstnanec Československých drah. 1939–1942 úředník na ministerstvu dopravy a veřejných prací. Udržoval styk s ilegálním vedením KSČ. 1942–1943 člen IV. Ilegálního vedení KSS. Účastnil se SNP. 1945–1951 generální tajemník ÚV KSS. 1945–1952 člen PÚV KSS. Do prosince 1951 tajemník ÚV KSS a tajemník pro Slovensko ÚV KSČ. Za záminku politického pádu posloužila Bašťovanského přihláška do HSLS a HG z března 1939. Přemístěn do Slovenského pedagogického nakladatelství. Spáchal sebevraždu. Širokého pravá ruka. Angažoval se při hledání vnitřních nepřátel v KSS. Jeden z nejaktivnějších účastníků kampaně proti slovenskému buržoaznímu nacionalismu.

---

¹ Upřesňující poznámky k zjednodušujícím označením k této části textu:

1. PÚV KSČ/KSS – v letech 1954-1962 se užíval oficiální název Politické byro ÚV KSČ/Byro ÚV KSS.
2. NS – od 28. 10. 1945 do června 1946 se užíval oficiální název Prozatímní národní shromáždění a od června 1946 do května 1948 Ústavodárné národní shromáždění.

BARÁK Rudolf (11. 5. 1915 Blansko – 12. 8. 1995 Praha) – Politik KSČ. Vyučil se typografem. Pracoval v dělnických profesích. Člen KSČ od roku 1942. 1946–1948 bezpečnostní referent ONV v Boskovicích a poté předseda. 1949 předseda ONV v Blansku. Od roku 1950 předseda KNV a člen P KV KSČ v Brně. Od března 1953 náměstek předsedy vlády a od září 1953 do června 1961 ministr vnitra. 1954–1962 člen PÚV KSČ. 1954–1962 poslanec NS. 1955–1956 předseda Komise ÚV KSČ pro přezkoumání zákonitosti některých soudních případů. 1956 předseda Komise C, určené k prošetření procesu s protistátním spikleneckým centrem (vžitéjším názvem Barákovy komise). Od roku 1961 šetřen v souvislosti se zpronevěrou peněz, ale také nelze vyloučit mocenský boj s A. Novotným. V lednu 1962 zatčen a zbaven všech politických funkcí i členství v KSČ. Odsouzen k 15 letům vězení a k propadnutí celého jmění. Sdílel celu s Imrichem Suckým. V roce 1968 rozsudek Nejvyšší soud zrušil jako nezákonný. Barák se do politického života již nevrátil a pracoval v Technické ústředně pošt. 1975 odešel do penze. S Husákem neměl dobrý vztah, vždyť za jeho ministrování byl Husák odsouzen na doživotí, a ani jeho rehabilitační komise mu nikterak nepomohly. Po roce 1989 o Husákovi napsal dehonestující článek do novin ohledně jeho chování v době Slovenského státu.

BRÁNIK Július (1. 9. 1908 Kežmarok – 27. 8. 1970 Praha) – Funkcionář KSČ, ekonom. Studoval právo v Bratislavě. Spoluzakladatel Spolku socialistických akademiků. Pracoval jako advokátní koncipient a potom jako advokát. Člen strany od 1930. 1935–1938 tajemník oblastního výboru KSČ v Bratislavě. 1939 emigroval do SSSR, kde pracoval v oblasti propagandy jako redaktor slovenského vysílání moskevského rozhlasu. Po válce člen ÚV KSS a od roku 1950 i v předsednictvu. 1945–1948 vedoucí národohospodářského oddělení ÚV KSS. 1948–1949 náměstek předsedy Státního plánovacího a statistického úřadu, poté předseda Slovenského plánovacího úřadu. 1949–1954 člen ÚV KSČ. Podílel se na Rezoluci o situaci v rozvoji strojírenství na Slovensku, která upozorňovala na hospodářské problémy. Politický sekretariát ÚV KSČ rezoluci označil za dokument separatistického charakteru. To pro Bránika znamenalo politický pád, přestože udělal sebekritiku. Poté působil jako ředitel Mototechny a Výzkumného ústavu ministerstva financí. Širokého člověk, byl s ním i v příbuzenském svazku. Pravděpodobně mu pomohl od zařazení do skupiny slovenského buržoazního nacionalismu. Později vystupoval jako jeho rozhodný odpůrce.

BEŇUŠKA Jozef (28. 3. 1908 Veľké Bielice – 1945 Mauthausen) – Policejní úředník. 1937–1941 pracoval na policejním ředitelství v Bratislavě. Poté zástupce přednosta a od října 1942 přednosta ÚŠB. Od ledna do října 1942 vedoucí protikomunistického oddělení ÚŠB. V prosinci 1944 přeložen do funkce policejního ředitele v Žilině, kde ho 3. 2. 1945 zatkla německá bezpečnost. Důvodem bylo podezření ze spolupráce s odbojem. 31. 3. 1945 odvečen do koncentračního tábora Mauthausen, kde zahynul. Beňuška se dlouhodobě zabýval Husákovým případem, dokonce ho i osobně zatýkal a vyslýchal. Sucký podezíral Husáka, že Beňuškově podával informace o ilegální KSS.

BORTEL Ludovít (24. 8. 1914 Hnúšťa – 2005) – Evangelický kněz a funkcionář. Absolvoval Evangelickou teologickou fakultu v Bratislavě. 1940–1950 farář v Horní Lehotě. Účastník SNP. Působil jako důstojník duchovní služby na Velitelství 1. čsl. armády na Slovensku. Psal do povstaleckého Nového slova. V roce 1945 vstoupil do KSČ. 1946–1960 poslanec SNR. 1947–1949 předseda ONV v Brezne. 1950–1954 předseda KNV v Banské Bystrici. 1957–1960 pověřenec obchodu. Doprovázel Husáka po ústupu do hor. Vypovídal na Husáka v 50. letech.

BRANKOVIČOVÁ Štefánia, rozená HUSÁKOVÁ (1907–1989) – Otec Nikodém Husák a matka Magdalena Husáková, rozená Fratričová. Vdaná za dúbavského dělníka Viktora Brankoviče (1906–1989) – pracoval na Dunajské plavbě. Pomáhala Magdině rodině, když byl Husák ve vězení. Husák ji jako prezident jezdil každoročně navštěvovat na Štědrý den.

CLEMENTIS Vladimír (20. 9. 1902 Tisovec, okres Rimavská Sobota – 3. 12. 1952 Praha) – Politik KSČ a advokát. Absolvoval PF UK v Praze. Působil v řadě kulturních organizací. Člen KSČ od roku 1924. 1935–1938 poslanec NS. Emigroval do Francie a poté do Anglie. Kritizoval sovětskou politiku, proto byl vyloučen ze strany. Po sebekritice znovu přijat. 1945–1948 státní tajemník na ministerstvu zahraničních věcí. 1948–1950 ministr zahraničních věcí. Obviněn z buržoazního nacionalismu, zatčen, v inscenovaném politickém procesu odsouzen k trestu smrti a popraven. Ve straně patřil k přívržencům slovenské autonomie. Husák ho považoval za svůj vzor a nejbližšího přítele. 1963 se úspěšně zasadil o jeho rehabilitaci.

ČARNOGURSKÝ Pavol (22. 1. 1908 Malá Franková – 27. 12. 1992 Bratislava) – Ľudácký politik a novinář. Povoláním učitel. Stálý spolupracovník listu Slovák. Od roku 1935 generální tajemník Sdružení katolické mládeže. Od října 1938 do února 1939 přednosta I. odboru na ministerstvu školství slovenské autonomní vlády. Řídil Slovenskou tiskovou kancelář a Slovenský rozhlas. 1938–1945 poslanec Slovenského sněmu. Polonofil a opozičník vůči některým otázkám oficiální linie HSES. 1945–1947 redaktor Katolických novin. 1947–1948 a 1951–1952 vězněn. Poté pracoval jako kostelník. 1960–1977 betonář. Zapojil se do disidentské činnosti. V roce 1976 krátce vězněn. Intervenoval ve prospěch Husáka v době Slovenského státu.

ČATLOŠ Ferdinand (7. 10. 1895 Liptovský Peter, dnes Liptovský Hrádok – 16. 10. 1972 Martin) – Vojenský velitel. Za I. světové války bojoval v čs. legiích v Rusku. V meziválečném období důstojník čs. armády. Od března 1939 do 1. 9. 1944 ministr národní obrany a hlavní velitel slovenské armády. Měl v úmyslu svrhnout slovenskou vládu a přidat se k SNP. 2. 9. 1944 utekl na povstalecké území, kde byl zajat. Převezen do SSSR. V roce 1947 vydán do ČSR a 10. 12. odsouzen k 5 letům vězení. V lednu 1948 propuštěn. V 50. letech ochotně svědčil proti Husákovi – například vypovídal o Husákově snaze se obohatit na úkor Slovenského státu.

ČEJKA Josef (1922–?) – Původním povoláním holičský pomocník. V StB od 15. 4. 1949. Husákův referent v Kolodějích a v Ruzyni.

ČERMÁK Šimon (1924 – 2007) – Bezpečnostní pracovník. Zatčen 12. 4. 1951. Obviněn ze židovského buržoazního nacionalismu a odsouzen k 18 letům vězení. Propuštěn v roce 1958 a v roce 1968 se vystěhoval do Izraele, kde zahynul při teroristickém útoku.

DAVID Pavol (19. 3. 1899 Kátov – 5. 12. 1970 Bratislava) – Komunistický funkcionář. Původním povoláním dělník. Zakládající člen KSČ. Od roku 1926 placený funkcionář KSČ. Do roku 1930 krajský tajemník v Žilině. 1931 emigroval do SSSR, přijal sovětské občanství a stal se členem VKS(b). 1944 politický pracovník štábu 4. ukrajinského frontu. Po válce působil v nižších politických funkcích. 1949–1952 vedoucí tajemník KV KSS v Žilině. 1950–1966 člen ÚV KSS. 1952–1963 tajemník ÚV KSS a člen PÚV KSS. 1954–1966 člen ÚV KSČ. 1958–1962 člen PÚV KSČ. 1960–1964 poslanec SNR. 1948–1964 poslanec NS. Stál v čele komise pro politické zabezpečení přípravy a průběhu procesu se skupinou G. Husák a spol.

DONÁTH Róbert (27. 12. 1905 Olomouc – 6. 12. 1953 Praha) – Ilegální pracovník KSS. 1939–1943 spolupracoval s ÚV KSS. V srpnu 1942 odešel z Bratislavy a ilegálně žil v Banské Bystrici a na jiných místech. 9. 4. 1943 zatčen a 21. 12. 1944 odsouzen k 3 letům vězení. V únoru 1945 předán německé bezpečnosti a odvezen do Mauthausenu. U Husáků pobýval 15. 3. – 1. 11. 1941.

DOUBEK Bohumil (14. 10. 1919 - 1975) – Pracovník StB. Do uzavření vysokých škol (1939) studoval na lékařské fakultě UK v Praze. Poté pracoval jako pomocný dělník v tiskárně a jako úředník. Člen KSČ od roku 1945. Po válce působil na sekretariátě ÚV KSČ. Od podzimu 1949 v bezpečnostním oddělení pro odhalování nepřátel v KSČ, brzy povýšil na vedoucího. Od 1. 1. 1950 členem StB. Jeden z hlavních vyšetřovatelů v Šlingově případě a posléze velitel vyšetřování v Kolodějích. Až do podzimu 1953 se zabýval kauzou slovenského buržoazního nacionalismu, na Husákovi se dopouštěl fyzického násilí. Významně se podílel na procesu se Slánským a spol., za což byl odměněn Řádem republiky. Dne 1. 11. 1953 byl přeřazen do funkce zástupce náčelníka Správy výchovných zařízení a za rok propuštěn z MV z důvodu nesprávných metod práce a alkoholismu. Poté pracoval jako úředník v propagačním oddělení Motokovu. 12. 7. 1955 zatčen z podnětu Barákovy komise. Vyloučen z KSČ. 17. 5. 1957 odsouzen k 9 letům vězení, avšak na zásah PÚV KSČ ještě koncem stejného roku propuštěn. Poté pracoval v Čedoku. Během věznění napsal několik protokolů o své vyšetřovatelské činnosti, které edičně zpracoval historik Karel Kaplan.

ĎURIŠ Július (9. 3. 1904 Rovňaky – 18. 2. 1986 Praha) – Politik KSČ. Studoval PF UK v Praze a sociální vědy v Paříži. Nedostudoval. Předválečný člen KSČ. Redaktor *Pravdy*. Poté působil jako sekretář a redaktor v organizaci českých a slovenských dělníků v Paříži. Od roku 1933 organizační tajemník a redaktor Krajinského vedení KSČ na Slovensku. Představitel I. ilegálního ÚV KSS. 30. 8. 1941 zatčen. Odsouzen na 10 let. V únoru 1945 utekl z vězení. Po válce člen SNR, PÚV KSČ a ÚV KSS. 1945–1951 ministr zemědělství. 1951–1953 předseda Sboru pověřenců, ztratil pozici kvůli neshodám. 1953–1963 ministr financí. Poté odstoupil ze všech vysokých funkcí. Ve straně patřil k radikálním centralistům. Ke Slovensku neměl vřelý vztah a raději si volil za působiště Prahu – „pražský Slovák“. Často měl spory s Širokým a zvláště s Husákem, kterého nesnášel a veřejně kritizoval. Angažoval se v kampani proti slovenskému buržoaznímu nacionalismu. Na protest proti potlačení demonstrací, respektive kurzu Husákova vedení KSČ, se 25. srpna 1969 fakticky zřekl stranické legitimace. Často měl spory s Širokým a zvláště s Husákem, kterého nesnášel a veřejně kritizoval.

FALŤAN Michal (26. 4. 1916 Hradište, okres Lučenec – 24. 12. 1960 Bratislava) – Politik KSČ a ekonom. Vystudoval PF UK v Bratislavě. Člen KSČ od roku 1934. Studentský funkcionář. Přispíval do *Šípu*. Mimo jiné předseda SSA. Spolupracovník oblastního bratislavského vedení strany a IV. ilegálního ÚV KSS. V roce 1943 vězněn. Účastnil se SNP a pracoval jako vedoucí rolnické komise ÚV KSS. Krátce před porážkou SNP odletěl do SSSR, kde spoluvodil odbor pro polnohospodářství a pozemkovou reformu. 1945–1955 člen ÚV KSS. 1950–1954 člen PÚV KSS. 1945–1946 člen SNR a 1945–1954 poslanec NS. 1948–1951 pověřenec pro zemědělství a pozemkovou reformu, při čemž prosazoval specifickou agrární reformu – Nitranský program. Ten přerušila sovětská intervence. Kritizován za úchylnost buržoazního nacionalismu. V roce 1955 se vzdal členství v ÚV KSS a začal pracovat v Ekonomickém ústavu SAV. S Husákem se znal od roku 1934 a bydlel u něj v době Slovenského státu. V roce 1941 se společně účastnili Machova propagandistického zájezdu na Ukrajinu.

FALŤAN Samuel (22. 2. 1920 Hradište, okres Lučenec – 15. 12. 1991 Bratislava) – Politik KSČ a historik. Po válce vystudoval Vysokou školu politickou a sociální v Praze. Sloužil jako voják slovenské armády v Bělorusku. Přešel k partyzánům. Zapojil se do SNP. Člen KSČ od 1945. 1948–1954 poslanec SNR 1950–1955 vedoucí tajemník Slovenského výboru Svazu československo-sovětského přátelství. Ani Falťanovi se nevyhnulo obvinění z úchylnosti buržoazního nacionalismu, ale nemělo pro něj tak dalekosáhlý dopad. 1955–1962 ředitel Slovenského vydavatelství politické literatury. Po reorganizaci působil ve vydavatelství Osveta. 1962–1975 s malou přestávkou pracoval v Historickém ústavu SAV. Angažoval se v době Pražského jara. V roce 1970 zbaven politických funkcí a vyloučen ze strany. O pět let později donucen k odchodu ze SAV. Poté pracoval až do důchodu v roce 1978 v Slovenském národním muzeu. Po sametové revoluci obnovil členství v KSS, krátce za ní zasedal v SNR a snažil se stranu reformovat. Patřil k okruhu Husákových přátel a spolupracovníků. Za Slovenského státu u něj pobýval. S Husákem znovu spolupracoval v 60. letech.

FARKAS Mihály (18. 7. 1904 Abaújszántó – 6. 12. 1965 Budapešť) – Komunistický funkcionář. Člen KSČ od roku 1921. Ve 20. letech vedoucí činitel Komsomolu. Žil v Košicích a v Praze. Bojoval ve španělské občanské válce. Za války působil v Moskvě. Poté přesídlil do Maďarska a stal se vedoucím funkcionářem Maďarské komunistické strany. Na ustanovující schůzi Informbyra v září 1947 byl členem maďarské delegace, která obvinila slovenské komunisty z nacionalismu. 1948–1953 ministr národní obrany. Poté ztrácí politické pozice. 1956 vyloučen ze strany a zatčen v souvislosti s rehabilitací Rajka, na jehož likvidaci měl značný podíl. 1956–1960 vězněn. Husák ho považoval za jednoho z klíčových strůjců svého politického procesu.

FENDT Viliam Pavol (7. 4. 1898 Znojmo – 27. 12. 1982 Bratislava) – Lékárník a veřejný činitel. Člen KSČ od roku 1930. Za Slovenského státu lékárník a majitel drogerie v Bratislavě. Vedoucí I. bratislavského rajónu ilegální KSS, kde spolupracoval s Husákem. Zatčen 17. 9. 1941. Utekl 31. 8. 1944 a účastnil se SNP jako pověřenec zdravotnictví. Po válce působil ve veřejných funkcích, převážně ve zdravotnictví.

FIELD Noel (23. 1. 1904 Londýn – 12. 9. 1970 Budapešť) – Levicový intelektuál. Vystudoval Harvardskou univerzitu. Úředník státního departmentu. Působil ve Společnosti národů. Angažoval se proti fašismu. Od roku 1941 působil na vedoucích místech v humanitární organizaci Unitarian Services ve Vichy a poté v Ženevě, kde pomáhal komunistickým uprchlíkům. Spolupracoval jak s komunistickým světem, tak i s budoucím šéfem CIA Allanem Dullem, jenž organizaci využíval jako informační zdroj. Po válce vzbuzoval nedůvěru u obou stran. Stal se subjektem americké zpravodajské hry. V květnu 1949 byl vyláčen do Prahy za účelem docentury na UK, o kterou již jednou neúspěšně usiloval. Rovněž v Československu hledal nové zázemí kvůli zhoršujícímu se postavení na Západě. 11. 5. 1949 byl zadržen příslušníky maďarské tajné policie a odvezen k vyšetřování do Maďarska. Využit při tvorbě politických procesů. Došlo rovněž k zatčení jeho bratra Hermanna a manželky Herty. V říjnu 1954 byl propuštěn, rehabilitován a odškodněn 40 000 \$. Zbytek života dožil v Maďarsku jako přesvědčený komunist.

FRIŠ Eduard (27. 1. 1912 Stará Lubovňa – 14. 5. 1978 Bratislava) – Funkcionář KSČ, novinář a historik. Absolvoval práva na UK v Bratislavě. Studentský funkcionář. Člen SSA a spolupracovník DAVu. Živil se jako advokátský koncipient. Po okupaci emigroval do Polska a posléze do SSSR. Tam pracoval v Nakladatelství cizojazyčné literatury a od nacistického vpádu jako šéfredaktor slovenského vysílání moskevského rozhlasu. Po válce člen ÚV KSS. 1945–1946 a 1948–1954 poslanec NS. 1947–1952 šéfredaktor *Pravdy*. Na IX. sjezdu KSS a znovu po roce udělal sebekritiku, přičemž se kál z podlehnutí slovenského buržoazního nacionalismu. 1952 přemístěn do Nakladatelství Pravda na pozici redaktora (1955–1958 šéfredaktor). Po sovětské kritice Stalinova kultu veřejně žádal aplikovat sovětské závěry v Československu. 1958 vyloučen z KSČ. 1961–1971 pracovník HÚ SAV. 1963 rehabilitován. V roce 1968 se postavil na stranu reformního proudu. 1970 podruhé vyloučen z KSČ. S Husákem se znal již z časů studií.

GAŽÍK Štefan (23. 8. 1912 Červeník – 11. 3. 1991 Bratislava) – Funkcionář KSS. Povoláním strojný zámečnick. 1935–1942 dozorce vězňů, kterým se snažil pomáhat. Ilegální pracovník KSS. 1942–1943 ve vyšetřovací vazbě. Znovu se zapojil do ilegální práce. 31. 3. 1944 odsouzen k 6 měsícům vězení. Husákova spojka s nitranskou věznicí. Účastnil se SNP. Po válce veřejný činitel. Od roku 1948 člen SNR (1950–1951 místopředseda). 1949–1955 pověřenec v různých rezortech. 1951–1953 předseda Slovenského úřadu pro věci církevní.

GEŠO Ladislav (27. 8. 1920 Rákoš – †) – Vychodil 8 tříd lidové školy. 1937–1941 pracoval jako horník. 1941–1943 vojenská prezenční služba. 1943–1948 slévač. 1949 absolvoval Právnickou školu pracujících. 1950–1951 vedoucí Okresní prokuratury v Banské Bystrici. 1951–1953 vedoucí Krajské prokuratury v Banské Bystrici. Od 16. 11. 1953 přidělen ke Generální prokuratuře v Praze kde byl pověřen agendou příslušející náměstkovi generálního prokurátora pro Slovensko. V červenci 1954 jmenován náměstkem generálního prokurátora pro Slovensko. 1959–1963 pověřenec spravedlnosti – funkci opustil v souvislosti s rehabilitacemi. Poté pracoval ve Slovenském výboru spotřebních družstev v Bratislavě. Hlavní žalobce v procesu G. Husák a spol.

GOLDSTÜCKER Eduard (30. 5. 1913 Podbiel – 23. 10. 2000 Praha) – Literární vědec, germanista, politik a diplomat. Vystudoval FF UK v Praze. Již během studií vstoupil do KSČ. Pracoval pro londýnskou exilovou vládu. Poválečný velvyslanec v Izraeli. V roce 1951 odsouzený jako sionista na doživotí. Roku 1955 rehabilitován a poté působil jako vysokoškolský pedagog na UK v Praze. V roce 1968 emigroval do Velké Británie a navrátil se v roce 1991.

GOLIAN Ján (26. 1. 1906 Dombóvár – 1945 Německo) – Vojenský velitel. 1927–1939 důstojník Čs. armády. 1939–1943 na Velitelství 1. divizní oblasti v Trenčíně. 1943 náčelník štábu Rychlé divize. V lednu 1944 jmenován náčelníkem štábu na Velitelství pozemního vojska v Banské Bystrici. Zapojil se do odbojové činnosti. Lavíroval mezi SNR a Šrobárovou skupinou. V březnu 1944 pověřen Benešem dočasným velitelem vojenských akcí na Slovensku. Podílel se na přípravách SNP, kterému velel do 8. 10. 1944. Poté zástupce velitele. Povýšen na brigádního generála. 3. 11. 1944 zajat a vyšetřován. Převezen do Berlína. Nejspíše zahynul v koncentračním táboře. Husák ho považoval za slabého a nerozhodného.

GOLTZ Franz (2. 6. 1897 Gorzupia –?) – Německý bezpečnostní pracovník. Před příchodem na Slovensko působil v Liberci. Od 13. 9. 1939 do února 1940 člen německé policejní mise v Bratislavě, která spolupracovala při vzniku ÚŠB. Poté styčný důstojník německé bezpečnostní policie. Od 30. 1. 1942 policejní atašé na německém vyslanectví v Bratislavě a zároveň do března 1945 poradce na ÚŠB. Po válce vydán do ČSR a 5. 3. 1948 odsouzen na doživotní vězení.

GOMUŁKA Władysław (6. 2. 1905 Krosno – 1. 9. 1982 Konstancinie) – Polský komunistický politik. Do Komunistické strany Polska vstoupil v roce 1926. 1935–1939 vězněn. Během války podporoval vznik PDS, v které zastával od podzimu 1943 funkci generálního tajemníka. 1945–1947 místopředseda vlády. Nesouhlasil s vyloučením Tita z Kominformy, jejíž založení nepodporoval. Ve dnech 31. 8. – 3. 9. 1948 zasedalo plénum ÚV PDS, na kterém tehdejší prezident Polska Boleslaw Bierut přednesl referát Pravicové a nacionalistické úchylny ve vedení strany a cesty a prostředky k jejich překonání. Gomułka byl zproštěn funkce I. tajemníka ÚV PDP a přeřazen na pozici vedoucího oddělení sociálního zabezpečení ve Vratislavi. Byl vězněn od srpna 1951 do konce roku 1954. V červenci 1956 rehabilitován, v srpnu opět přijat do strany a 19. 10. zvolen během stávkových bouří jako oběť stalinismu prvním tajemníkem strany. Zezačátku se snažil dělat reformní politiku, ale perzekuce pokračovaly. Podpořil vpád vojsk Varšavské smlouvy do ČSSR. V prosinci 1970 odstoupil ze zdravotních důvodů.

GOTTWALD Klement (23. 11. 1896 Dědice u Vyškova – 14. 3. 1953 Praha) – Vrcholný politik KSČ. Ve Vídni se vyučil truhlářem. 1915–1920 působil v armádě. Jako člen KSČ nejdříve stranicky pracoval na Slovensku. 1929–1953 včele strany, kterou bolševizuje podle sovětského typu. Koncem roku 1938 emigroval do SSSR. Po válce se stal místopředsedou vlády, od roku 1946 předsedou vlády a nakonec v roce 1948 prezidentem republiky. Jeho éra je spojena s těžkými represemi vůči domnělým i faktickým politickým odpůrcům. S Husákem měl korektní vztah, ale postupně se s ním rozcházel v řešení státoprávní otázky. I když se vnitřně neztotožňoval se stranickými čistkami, tak je na nátlak Stalina akceptoval. Krátkodobě se snažil tlumit obvinění z buržoazního nacionalismu, ale nakonec na ně přistoupil a souhlasil i s Husákovým uvězněním. Husákův vztah ke Gottwaldovi byl poté kritický. Avšak nikdy ne navenek. Husák pěstoval ze setrvačnosti Gottwaldův kult v době normalizace.

HLOŽKOVÁ Viera, provdaná BUKOVSKÁ (12. 6. 1923 Brno – ?) – Novinářka a univerzální svědkyně StB. Redaktorka slovenského deníku *Pravda*. Po Únoru působila jako parlamentní dopisovatelka. Zatčena 16. 8. 1948 pro podezření ze špionáže. StB jí využívala jako univerzální svědkyni a konfidentku. Například ji nasadila na celu Milady Horákové. Také svědčila v procesu s vedením protistátního spikleneckého centra či s Husákem a spol., kde byla prezentovaná jako jeho milenka. 1955–1958 pracovala jako referentka na ministerstvu vnitřního obchodu (informátorka StB). Provдалa se za rakouského podnikatele. V roce 1973 se vystěhovala do Rakouska a přijala tamní státní příslušnost, přesto se často vracela zpátky do Československa za svou matkou. Z té doby pochází úsměvné hlášení StB: „*Jmenovaná se vždy při příjezdu na hraniční přechod dožaduje rychlého odbavení a odvolává se na to, že má v Praze ve vládě hodně známých. Dále tvrdí, že se osobně zná s prezidentem Gustávem Husákem, a to z doby, kdy byla údajně zaměstnaná v kanceláři prezidenta.*“² Nadále spolupracovala s StB i v době normalizace.

---

² ABS, f. Objektové svazky – Brno, a. j. 331. s. 145. Kancelář prezidenta republiky mi informaci nepotvrdila.

HOLDOŠ Ladislav (14. 5. 1911 Ružomberok – 9. 9. 1988 Bratislava) – Funkcionář KSČ. Absolvoval obchodní školu. Člen strany od roku 1935. 1936–1939 interbrigadista ve Španělsku, poté ve francouzském protifašistickém odboji. 1943 zatčen a až do konce války v koncentračním táboře Buchenwald. Po žilinské konferenci KSS člen Sekretariátu ÚV KSČ. Po Únoru 1948 předseda branné komise KSS a generální tajemník Slovenské národní fronty. Poslanec NS. Koncem března 1950 nahradil Husáka ve funkci předsedy Slovenského úřadu pro věci církevní. V únoru 1951 zatčen. Nejdříve vyšetřován jako zrádný interbrigadista a poté zařazen do případu slovenského buržoazního nacionalismu. 1954 souzen společně s Husákem a odsouzen k 13 letům vězení. V dubnu 1957 propuštěn a pracoval v Novinářském studijním ústavu. Po rehabilitaci v roce 1963 zaměstnanec HÚ SAV. 1969–1970 velvyslanec ČSSR na Kubě. Podruhé vyloučen z KSČ. Pak žil v ústraní. Širokého člověk.

HORVÁTH Ivan (26. 7. 1904 Senica – 5. 9. 1960 Bratislava) – Spisovatel a politik. Vystudoval práva. 1931-1939 veřejný notář. 1939-1945 advokát. 1945 pověřenec sociálních péče. 1946-1948 šéfredaktor *Kultúrneho života* 1948-1950 velvyslanec v Maďarsku. Obviněn z buržoazního nacionalismu a 1951-1959 vězněn. Poté pracoval na Úřadu sociálního a důchodového zabezpečení. Rehabilitován v roce 1963.

HUSÁK Ján (8. 7. 1946 Bratislava – 2004) – Funkcionář SSM a diplomat. Vystudoval politickou ekonomii na Vysoké škole ekonomické v Bratislavě. 1965-1967 zahraniční stáž na Institutu mezinárodních vztahů v Moskvě. Člen KSČ od roku 1970. Druhorozený syn Gustáva Husáka a Magdy Husákové. Po smrti matky (1966) se ho ujal otec. Od roku 1969 funkcionář ve Svazu vysokoškoláků Slovenska (od roku 1970 ÚV SSM). 1974-1979 tajemník pro mezinárodní činnost. 1979-1980 velvyslanec na čsl. zastupitelském úřadu v Moskvě. 1980-1986 velvyslanec ve Finsku. 1986–1990 velvyslanec v Jugoslávii. 1977 *vyznamenan za vynikající práci*. Na otce měl značný vliv, i když byl k němu často kritický.

HUSÁK Nikodem (1881–1962) – Dělník v kamenolomu, sezonní zemědělský dělník a starosta Dúbravky. Dvakrát ženatý. Měl 4 vlastní a 2 vyženěné děti. Jako válečný invalida z I. světové války se postaral o rentu pro vdovy a sirotky, jejichž manželé a otcové se nevrátili z bojišť. Snad i proto zvolen starostou. Do roku 1938 členem agrární strany. V roce 1945 vstoupil do KSČ. Gustáva Husáka chodil navštěvovat do vězení v 50. letech.

HUSÁK Štefan (30. 12. 1922 Dúbravka – 31. 10. 1994) – Otec Nikodem Husák a matka Mária Husáková, rozená Vilemová. Manželka Agneša Zajíčková (*15. 2. 1924). Za Slovenského státu sloužil vojenskou službu v Itálii. Po válce úředník na pověřenectvu dopravy. V souvislosti s kauzou svého bratra G. Husáka vyhozen z práce a vyloučen z KSČ. Poté nastoupil do slévárny Chemických závodů J. Dimitrova v Bratislavě.

HUSÁK Vladimír (*23. 10. 1944 Moskva) – Architekt a pedagog. Vystudoval obor architektura a urbanismus na Stavební fakultě Slovenské vysoké školy technické v Bratislavě. Zabýval se řešením a využitím částí centra Bratislavy. Od roku 1990 se věnuje problematice historické industriální architektury. Krátce vyučoval. Syn Gustáva Husáka a Magdy Husákové – Lokvencové. Po smrti matky (1966) se ho ujal otec. Společně trávil s otcem poslední léta života po prezidentské abdikaci.

HUSÁKOVÁ Magdalena, rozená FRATRIČOVÁ (1882 – 1914) – První manželka Nikodema Husáka a matka G. Husáka. Z manželství měla ještě dvě dcery Katarínu a Štefánii.

HUSÁKOVÁ Mária, rozená VILEMOVÁ (1885 – 1968) – Druhá manželka Nikodema Husáka. Společně měli syna Štefana. Z prvního manželství měla dvě dcery Julii a Rozalii. S G. Husákem nevycházela dobře.

HUSÁKOVÁ – LOKVENCOVÁ Magda (13. 9. 1916 Pacov na Pelhřimovsku – 17. 1. 1966 Bratislava) – Režisérka, herečka a pedagožka. Absolvovala PF UK v Bratislavě a studovala Státní konzervatoř. Dcera Antonína Lokvence a Juliany Lokvencové, rozené Hradecké. Měla mladší sourozence Vladimíra a Ludmilu. Manželka G. Husáka, s kterým zplodila syna Vladimíra a Jána. Od 6 let žila na Slovensku, rok poté přišla o matku. Otcovi s výchovou vypomáhala babička. Studentská funkcionářka. Za války pracovala jako úřednice v bratislavské filiálce Moravské banky. Brzy po válce začala pracovat v divadle. Po Husákově pádu v 50. letech byla perzekuována a donucena divadlo opustit. Několikrát intervenovala v Husákův prospěch. Předválečná kandidátka KSČ. 1945-1951 členka KSČ, poté jí bylo pozastaveno členství až do začátku 60. let. Pracovala ve Slovenském muzeu. Po zklidnění atmosféry se věnovala až do konce svého života divadelní režii. Ztvárnila i několik divadelních a filmových rolí. Druhým životním partnerem jí byl slovenský herec Ctibor Filčík, ale rozvedla se až po manželově návratu z vězení. Husák se o ní vyjádřil jako o své velké lásce.

CHRUŠČOV Nikita Sergejevič (17. 4. 1894 Kalinovka, Kurská gubernie – 11. 9. 1971 Moskva) – Sovětský politik a státník. Bolševik. Vystudoval dělnickou akademii. Profesionální aparátník. Prvním tajemník strany na Ukrajině. Člen politbyra. 1953–1964 první tajemník ÚV KSSS, 1958–1964 předseda rady ministrů SSSR. Spolupracovník J. V. Stalina, po jehož smrti kritizoval jeho některé zločiny a kult osobnosti na XX. sjezdu strany v roce 1956. S ním spojená éra uvolňování se promítla i do dění v satelitních státech. Usiloval o mírové soupeření s kapitalistickým světem. 1964 sesazen a penzionován. Podporoval Antonína Novotného, ale také inicioval rehabilitační proces v ČSR.

ILČÍK Jozef (14. 3. 1910 Prievidza – 15. 6. 1983 Bratislava) – Ilegální pracovník KSS a revident na Státním zastupitelstvu v Bratislavě. Ve funkci pomáhal politickým vězňům až do února 1945. Husákova spojka s nitranskou věznicí. Organizoval útěk Širokého a Ďuriše z věznice Krajského soudu v Bratislavě 5. 2. 1945. 1945–1951 vysoký funkcionář Státní bezpečnosti a poté dlouholetý pracovník SNR. Ilčík svědčil proti Husákovi v kauze slovenských buržoazních nacionalistů.

JABLONICKÝ Jozef (*3. 1. 1933 Zavar) – Nestor historiografie protifašistické rezistence na Slovensku. Absolvoval FF UK v Bratislavě. 1957–1960 vyučoval na Střední všeobecně-vzdělávací škole v Trnavě. 1960–1974 pracovník Historického ústavu SAV. V 60. letech člen Slovenského výboru pro dějiny odboje. Od konce 60. let prezentuje vědecky čistší alternativu vůči historiografii, jež využívá ideologická východiska – ač už se jedná o marxisticko-leninskou či (neo)ľudáckou. Polemizoval s Husákovým *Svedectvem*. 1973–1989 nesměl oficiálně publikovat, proto přispíval do samizdatu. 1974–1990 pracovník na Slovenském ústavu památkové péče. 1990–2007 pracoval v Politologickém kabinetu (2002 přejmenováno na Ústav politických věd) SAV; do roku 1998 ve funkci ředitele.

JOSKO Matej (19. 7. 1907 Liptovský Mikuláš – 11. 6. 1969 Washington, USA) – Politik a redaktor. Před válkou působil jako redaktor *Lidových novin* a funkcionář Československé národně socialistické strany. Od roku 1940 pracoval jako prokurista. Zapojen do občanského odboje. V roce 1942 vězněn. Jeden ze zakladatelů SNR. Účastnil se SNP – člen SNR a vedoucí Úřadu Předsednictva SNR. 1945–1948 poslanec NS za DS a pověřenec financí. Po Únoru emigroval do USA.

KALANDRA Závaš (10. 11. 1902 Frenštát pod Radhoštěm – 27. 6. 1950 Praha) – Absolvoval FF UK v Praze. Novinář, kritik, historik, překladatel. Levicový intelektuál. Člen KSČ od roku 1923. V roce 1936 veřejně kritizoval moskevské procesy, proto označen za trockistu a vyloučen ze strany. Nacistickou okupaci prožil v koncentračním táboře. Po válce se zabýval historií a novinářinou. V listopadu 1949 zatčen a v červnu 1950 odsouzen v procesu s Miladou Horákovou a spol. k trestu smrti. Vyšetřovatel Doubek označil původní důvod k jeho zatčení, aby vypovídal proti příteli Novomeskému, který mu po únoru 1948 nabízel pracovní pozici v SAV.

KARVAŠ Imrich (25. 2. 1903 Varšany, dnes Kalinčiakovo – 20. 2. 1981 Bratislava) – Národohospodář, právník, pedagog. Vystudoval PF v Bratislavě. Dvakrát ministr za II. republiky. 1939–1944 guvernér Slovenské národní banky. Od června 1942 přednosta Nejvyššího úřadu pro zásobování. Pomáhal financovat protifašistický odboj, kterého se účastnil. 3. 9. 1944 zajištěn a internován v koncentračních táborech v Německu. Po válce děkan PF v Bratislavě. Do roku 1949 působil jako univerzitní profesor. 1949–1950 a 1958–1960 vězněn. 1968 rehabilitován. Udržoval styk s Husákem během Slovenského státu. Intervenoval v jeho prospěch. Po válce se k němu Husák neznal, avšak vypovídal jako svědek v jeho případě, přičemž potvrdil Karvašovy intervence ve prospěch ilegálních pracovníků.

KOHOUTEK Vladimír (1. 8. 1912 - ?) – Bezpečnostní pracovník. Přešel do StB z protektorátní policie 1. 5. 1945. Clementisův referent v Kolodějích. Odměněn Řádem práce v souvislosti s procesem s vedením protistátního centra. 1955 zatčen a po roce odsouzen za používání nezákonných metod ve vyšetřování.

KOPECKÝ Jaromír (11. 5. 1899 Praha – 6. 5. 1977 Praha) – Diplomat, novinář a překladatel. Absolvoval PF UK v Praze. Člen národněsocialistické strany. Pracoval jako novinář a posléze vstoupil do diplomatických služeb. 1938–1945 stálý čl. delegát Společnosti národů, přičemž zajišťoval i zpravodajskou činnost. Poté krátce vyslanec ve Švýcarsku a následně vedoucí oddělení pro Polsko a Balkán na ministerstvu zahraničních věcí. Po Únoru zaměstnán v obchodním odboru generálního ředitelství Keramických závodů. 8. 8. 1949 zadržen při pokusu o překročení státní hranice. Posléze vyslýchán v souvislosti s politickými procesy. Za války spolupracoval se spoluobžalovaným v Rajkově procesu Tiborem Szönyim. Svědek v procesech s Gejzou Pavlíkem, Miladou Horákovou a Rudolfem Slánským. 1954 odsouzen k 16 letům vězení. 1960 amnestován. Pak pracoval jako překladatel. V ruzyňské věznici sdílel celu s Husákem, na kterého byl nasazen jako informátor.

KOPŘIVA Ladislav (28. 6. 1897 Ivanovice na Hané – 13. 11. 1971) – Funkcionář KSČ. Vystudoval obchodní školu. Zakládající člen strany. Za první republiky funkcionářem v komunistickém družstevním hnutí. 1936–1938 člen ÚV KSČ. 1935–1938 a 1948–1954 poslanec NS. Člen ilegálního vedení KSČ. Vězněn v koncentračním táboře Dachau. 1945–1948 předseda Zemského národního výboru v Čechách a současně i předseda jeho Komise pro vnitřní bezpečnost. Rovněž předseda Svazu osvobozených politických vězňů (od května 1948 Svaz bojovníků za svobodu). 1946 člen PÚV KSČ. 1949 tajemník Ústředního kádového oddělení při sekretariátu ÚV KSČ. 1949–1951 člen sekretariátu ÚV KSČ. 1949–1950 zástupce generálního tajemníka Rudolfa Slánského. Od května 1950 do ledna 1952 ministrem národní bezpečnosti. 1952–1958 první náměstek ministra místního hospodářství a poté předseda Ústředního svazu výrobních družstev. V dubnu 1963 byl vyloučen z KSČ v souvislosti s politickými procesy.

KOSTOV Trajčo (17. 6. 1897 Sofie – 16. 12. 1949 Sofie) – Bulharský komunistický politik. Člen Bulharské komunistické strany od roku 1920. 1924–1929 vězněn. Střídavě působil v SSSR, kde pracoval v Kominterně. Od roku 1931 člen ÚV strany. 1942–1944 vězněn. Podílel se na poválečném teroru. Od roku 1946 místopředseda vlády a generální tajemník strany. Podporoval vznik balkánské federace. Při jednání se SSSR se snažil získat jako předseda státního hospodářského a finančního výboru pro bulharské výrobky nejlepší ceny, a proto odmítl Sovětům zveřejnit výrobní náklady. V březnu 1949 zbaven funkcí pro nacionalistické úchytky a jmenován ředitelem Národní knihovny Sv. Cyrila a Metoděje. 20. 6. 1949 zatčen. V prosinci se konal politický proces, na kterém odvolal vynucené výpovědi a odmítnul obvinění. Nastal chaos mezi soudci, kteří nakonec jen četli písemné výpovědi. Informace prosákla na veřejnost. Přesto odsouzen jako imperialistický a Titovský agent k trestu smrti. V listopadu 1956 rehabilitován.

KOŠTÁL Karel (28. 2. 1921 Sauken, Lotyšsko – 22. 5. 2009 Praha) – Bezpečnostní pracovník. Vyučil se modelářem. Pracoval ve své profesi. Člen revolučního národního výboru v Přezleticích. V červnu 1945 vstoupil do KSČ. 1946 člen OV KSČ v Brandýse nad Labem. Od podzimu 1948 se věnoval kádrové práci. V roce 1949 studoval na Ústřední politické škole KSČ, kterou nedokončil z důvodu nástupu služby do SNB od 1. 1. 1950. Již v březnu 1950 se stal velitel oddělení a současně zástupcem velitele sektoru VI. A (správa státně bezpečnostního vyšetřování) Bohumila Doubka. V červnu povýšen do hodnosti nadporučíka. V dubnu 1953 Odměněn Řádem republiky v souvislosti s procesem s vedením protistátního centra. 1953–1956 náměstek ministra vnitra. Od ledna 1955 člen Komise ÚV KSČ pro přezkoumání zákonitosti některých soudních případů, pro podjatost odvolán v srpnu. V červnu 1956 propuštěn ze služeb MV. Poté pracoval na ministerstvu těžkého průmyslu. V prosinci 1962 zatčen a později odsouzen k 7 letům vězení a ztrátě čestných práv občanských za činnost v bezpečnostním aparátu. Již v říjnu 1964 propuštěn. Až do důchodu v roce 1982 pracoval v podniku ČKD Dukla Karlín. Napsal dvě kontroverzní knihy vzpomínek.

KRAJŇÁK Oto, původním jménem KLEIN Peter (17. 8. 1911 Vídeň – 21. 2. 1973 Bratislava) – Funkcionář KSČ. Vyučil se instalatérem. Od roku 1933 člen KSČ. Člen městského vedení Komsomolu a od roku 1936 člen oblastního výboru KSČ. Za Slovenského státu v ilegalitě. Člen oblastního vedení KSS v Bratislavě. Od září 1941 do dubna 1942 v II. ilegálním ÚV KSS, poté až do roku 1945 vězněn. 1945–1951 pracovník a posléze vedoucí kádrového oddělení ÚV KSS, 1951–1954 pracovník Pověřenectva stavebnictví, 1954–1969 pracovník (1958–1971 zástupce ředitele) Ústavu dějin KSS (1969 přejmenováno na Ústavu marxismu-leninismu ÚV KSS. Zabýval se ilegální prací KSS za Slovenského státu. S Husákem se krátce stýkal v době illegality, kritizoval ho za neaktivičnost. Podílel se na kampani proti Husákovi v 50. letech. Kvůli Husákovi byl vyslýchán.

KRÁE Fraňo (9. 3. 1903 Barton, Ohio – 3. 1. 1955 Bratislava) – Básník, prozaik a levicový intelektuál. Vystudoval učitelský ústav ve Spišské Nové Vsi. Pracoval jako učitel. Člen DAVu. Zapojen do ilegální činnosti KSS. Po válce působil na pověřenectvu školství. Člen ÚV KSS, předsednictva Svazu československých spisovatelů a poslanec SNR. Jeho poválečná tvorba se nese v duchu socialistického realismu. S Husákem udržoval blízký kontakt.

KYSELICOVÁ Helena (1911 – 1991) – Hospodyně u Husáků – „Teta Helenka“. Od mládí sloužila na statku v Horních Motešicích u Antonína Lokvence (otec Magdy Husákové). Setrvala u Husáků od času, kdy se přestěhovali do Tajovského vily. Starala se o domácnost a pomáhala s výchovou synů M. Husákové, které byla v době Husákova věznění nenahraditelnou oporou. Po rozvodu manželů Husákových se odstěhovala k Husákovi, u rodiny vydržela až do smrti.

LAUŠMAN Bohumil (30. 8. 1903 Žumberk – 9. 5. 1963 Praha) – Politik sociální demokracie. Vystudoval nižší gymnázium (vyloučen za účast na prvomájové demonstraci) a obchodní akademii v Chrudimi. 1923–1925 úředník Hypoteční banky v Praze. Od roku 1919 činný v sociální demokracii. 1933–1938 člen ústředního výkonného výboru strany. 1935–1939 a 1945–1948 poslanec NS. 1938–1939 generální tajemník Národní strany práce. V prosinci 1939 odešel do exilu; nejprve do Francie a pak do Velké Británie. 1940–1945 člen, 1941–1942 místopředseda Státní rady československé v Londýně. 1944–1945 člen vládní delegace pro osvobození území ČSR. 8. 10. 1944 přiletěl na povstalecké Slovensko. Po ústupu do hor zůstal v Nízkých Tatrách a stal se členem Vojenské rady III. štábu partyzánského hnutí v Československu. 1945–1948 člen předsednictva sociální demokracie. 1945–1947 první místopředseda strany a od listopadu 1947 do března 1948 její předseda. 1945–1947 ministr průmyslu. Od února do června 1948 náměstek předsedy vlády. Poté do roku 1949 ředitel Slovenské elektrárny v Bratislavě. Koncem roku 1949 emigroval a žil střídavě v Jugoslávii a v Rakousku. Politicky se angažoval. 1953 unesen StB zpátky do ČSR, kde byl uvězněn. 1957 odsouzen k 17 letům vězení. Zemřel za ne zcela vyjasněných okolností v ruzyňské věznici.

LETTRICH Jozef (17. 7. 1905 Diviaky – 29. 11. 1969 New York) – Politik a advokát. Před válkou funkcionář agrární strany. Po roce 1939 zapojen do občanského odboje. V roce 1941 byl ve vyšetřovací vazbě. Poté založil advokátní kancelář a pokračoval v odbojových aktivitách. Jeden ze zakládajících členů SNR. Účastnil se SNP – člen Předsednictva SNR a pověřenec pro školství a osvětu. 1945–1948 předseda SNR, předseda DS a poslanec NS. Po Únoru emigroval do USA. Angažoval se v Radě svobodného Československa a v Stálé konferenci slovenských demokratických exulantů. Husák si chválil vzájemnou spolupráci.

LIETAVEC Jozef (*12. 3. 1915 Nedožery) – Funkcionář KSČ. V roce 1966 vystudoval PF v Bratislavě. Člen KSČ od roku 1931. Studentský funkcionář. Spolupracoval s prvními ilegálními ÚV KSS. Člen III. ilegálního ÚV KSS, ale zatčen v roce 1942. Účastnil se SNP. Od té doby členem SNR, ÚV KSS a přednostou bezpečnostního odboru pověřenectva pro věci vnitřní. 1949–1951 předseda KNV v Nitře. 1951–1954 pověřenec vnitra. Od prosince 1954 ztrácí vedoucí politické funkce. Pracoval jako předseda Slovenského výboru Československého červeného kříže. 1960–1968 předseda Slovenského výboru Československého svazu požární ochrany. 1970–1976 zastával pozici náměstka ředitele pro kádrovou a personální práci v bratislavské Slovnaftě. Věnuje se historii Československého červeného kříže a protifašistického hnutí v ČSR. V době svého působení v bezpečnostním rezortu se podílel na represích poúnorového režimu. Byl přímo zapojený do přípravy procesu se slovenskými buržoazními nacionalisty. Spolupodílel se na výrobě kompromitujících materiálů proti Husákovi a přinášel vlastní svědectví o jeho „nepřátelské“ činnosti.

LÖBL Eugen (14. 5. 1907 Holíč – 8. 8. 1987 New York) – Národohospodář a funkcionář KSČ. Vystudoval Vysokou školu obchodní ve Vídni. Pracoval jako úředník italské pojišťovny v Bratislavě. Od 20. let činný v komunistickém hnutí. Patřil ke skupině DAV. V roce 1939 emigroval do Velké Británie. Působil ve službách Trust-Fundu a byl tajemníkem Klubu československo-britského přátelství. 1944–1945 vedoucí úředník v exilovém ministerstvu hospodářské obnovy v Londýně. 1945–1949 přednosta odboru na ministerstvu zahraničního obchodu, posléze náměstek ministra. Člen národohospodářské komise ÚV KSČ. Zatčen 24. 11. 1949. Obviněn z velezrady a špionáže. V listopadu 1952 odsouzen v procesu s vedením protistátního spikleneckého centra na doživotí. V roce 1955 trest snížen na 25 let. 1960 amnestován a 1963 rehabilitován. 1963–1968 ředitel Státní banky československé v Bratislavě. Po srpnové invazi 1968 odešel do Rakouska a posléze do USA. Vyslýchán kvůli skupině slovenských buržoazních nacionalistů.

MACH Alexander (11. 10. 1902 Slovenský Meder, dnes Palárikovo – 15. 10. 1980 Bratislava) – Politik a novinář. Studoval teologii v Trnavě a Ostřihomi. Členem HSLS od roku 1922. 1926–1939 redaktor a šéfredaktor Slovák. 1936–1939 šéfredaktor Slovenské pravdy. Po vyhlášení Slovenského státu řídil Úřad propagandy a velel HG. Od roku 1940 ministr vnitra a místopředseda vlády. Po válce odsouzen k 30 letům vězení. 1968 propuštěn. Husák se s ním osobně za války nestýkal, ale dobře o sobě věděli. Několikrát se přičinil o Husákovu propuštění z vazby a vybral ho, aby se účastnil propagandistického zájezdu na Ukrajinu. Korektně svědčil v kauze Husák a spol. S Husákem sdíleli celu v leopoldovské věznici v 50. letech.

MILLEROVÁ Viera, posléze HUSÁKOVÁ, rozená ČÁSLAVSKÁ (14. 6. 1923 Bratislava – 20. 10. 1977 Bratislava) – Novinářka a překladatelka. Druhá manželka G. Husáka. Studovala na PF UK v Bratislavě. Za Slovenského státu pracovala jako tajemnice na ministerstvu hospodářství a účastnila se SNP. Po válce krátce pracovala v Československém rozhlasu a pak zakotvila u novinářiny. Členkou strany od roku 1944. 1946 a 1947 psala do Národní obrody. Poté přestoupila do redakce bratislavské Pravdy. Po odvolání jejího šéfredaktora Eduarda Friše v roce 1952 odešla publikovat do redakce Slovenky. V 60. letech přestoupila do periodika Kultúrny život, kam přispíval i Husák. Tam začali spolu udržovat intimní vztah. V roce 1968 začala přispívat do týdeníku Nové slovo. Vdaná za Jozefa Millera (právník a politický pracovník KSČ), s kterým měla syna Vladimíra a dceru Alexandru. Rozvedli se. V roce 1975 se uskutečnila čistě formální svatba s Husákem. Poté důstojně vykonávala roli první dámy. S Husákem se ale setkávala jen o víkendech a oficiálních příležitostech. Nadále pobývala s dcerou v Bratislavě, odkud mu podávala informace o slovenském dění. Podle Husákových spolupracovníků na něj měla značný vliv a několikrát intervenovala za „nepohodlné“ osoby. Historik Plevza uvádí: „*Nedá se říci, že mezi hloubkou citového vztahu Husáka k jeho družce – a od poloviny 70. let manželce – a k Magdě Lokvencové by se dalo klást rovnítko.*“ Což se může jevit jako přirozená věc, přihlédneme-li k věkovému odstupu obou vztahů. Přesto její předčasná smrt na něj těžce dolehla (zemřela nešťastnou náhodou při leteckém neštěstí). Jednalo se o důležitý mezník v Husákově životě, od té doby se stále více uzavíral do sebe a rezignoval na vlastní politiku. Viera byla pohřbena na hřbitově ve Slavičím údolí, kde také spočinula Husáková první manželka Magda.

MATRIKOVÁ Katarína, rozená HUSÁKOVÁ (1906 –?) – Otec Nikodem Husák a matka Magdalena Husáková. Vdaná za důbravského dělníka a později železničního úředníka Michala Matriku.

MOŠKOVIČ Koloman, též zváný MOŠKO (2. 9. 1906 Košice – 15. 9. 1972 Bratislava) – Funkcionář KSČ. Nedostudoval práva. Člen KSČ od roku 1925. Profesionálně se věnoval novinářině, za to byl několikrát vězněn. Člen I. ilegálního vedení KSČ na Slovensku. Po okupaci emigroval do Velké Británie a válku prožil jako člen londýnského vedení KSČ. Po osvobození člen ÚV KSS a ÚV KSČ. 1946 organizační tajemník ÚV KSS. V prosinci 1951 odvolán ze stranických funkcí a přemístěn na post ředitele Univerzitní knihovny v Bratislavě. V listopadu 1952 zatčen a v květnu 1954 odsouzen ke 12 letům vězení. Trest mu byl Barákovou komisí snížen na 4 roky, a tak se na něj vztahovala prezidentská amnestie z roku 1955. Poté pracoval jako redaktor Učitelských novin. 1963 rehabilitován. Od roku 1964 žil jako invalidní důchodce. Širokého člověk.

NOVOMESKÝ Ladislav (27. 12. 1904 Budapešť – 4. 9. 1976 Bratislava) – Politik KSČ a literát. Absolvoval Učitelský ústav a FF v Bratislavě. Pracoval jako učitel a novinář. Tvořil básnické sbírky. Člen KSČ od 1925. Za války pracoval jako redaktor listu Budovatel. Až do ledna 1945 člen Spolku slovenských spisovatelů. Často intervenoval ve prospěch komunistů u představitelů Slovenského státu. Člen V. ilegálního ÚV KSS a SNR a PÚV KSS. 1945–1950 pověřenec školství a osvěty. Obviněn z buržoazního nacionalismu a v roce 1951 zatčen. V procesech pod tlakem svědčil proti Clementisovi a Husákoví. V roce 1954 byl odsouzen k 10 letům žaláře. Po roce výkon trestu přerušen a posléze podmínečně propuštěn. Pak pracoval v Památníku československého písemnictví v Praze. 1963 rehabilitován. Působil v Ústavu slovenské literatury SAV, Slovenském svazu spisovatelů a jako předseda Matice slovenské. Během Pražského jara se angažoval, byl poslancem SNR. Kriticky vystoupil v otázce stranických čistek. Kvůli zdravotním komplikacím odešel do ústraní. S Husákem ho pojilo dlouholeté přátelství.

NOVOTNÝ Antonín (10. 12. 1904 Letňany – 28. 1. 1975 Praha) – Politik KSČ. Vyučil se strojním zámečníkem. 1918-1935 dělník. Člen KSČ od roku 1921. Placený funkcionář. 1937-1938 krajský tajemník KSČ v Hodoníně. 1941 zatčen za odbojovou činnost a do roku 1945 vězněn v koncentračním táboře Mauthausen. 1945-1951 vedoucí tajemník KV KSČ v Praze. 1946-1968 člen ÚV KSČ. 1951-1968 člen PÚV KSČ. 1951-1953 tajemník ÚV KSČ. 1953-1968 první tajemník ÚV KSČ. 1948-1957 poslanec NS. 1957-1968 prezident Československa. 1959-1968 předseda ÚV Národní fronty. 1968 politicky padnul. Do roku 1971 mu bylo pozastaveno členství v KSČ. Brzdil Husákovu rehabilitaci. Husák se postupně snažil přispět k jeho politickému pádu.

NOVÝ Vilém (16. 5. 1904 Jihlava – 1. 3. 1987 Praha) – Novinář a předválečný funkcionář KSČ. Za války v anglickém exilu. Poté tajemník KV KSČ v Ostravě a následně šéfredaktor *Rudého práva*. 26. 11. 1949 zatčen z důvodu známosti s Hermanem Fieldem. Odsouzen 14. 12. 1953 k 7 letům vězení. Ochotně s vyšetřujícími orgány spolupracoval, a byl tak využíván proti ostatním obviněným, což posloužilo jako argument k jeho podmíněnému propuštění z vězení v témže roce. 1963–1968 rektor Vysoké školy politické ÚV KSČ, člen ÚV KSČ, poslanec NS a od roku 1969 Federálního shromáždění. Po srpnu 1968 patřil k předním obhájčům sovětské okupace. Husák mu jako jedinému vyčítal jeho počínání ve vězení.

OKÁLI Daniel (9. 3. 1903 Liptovský Mikuláš – 23. 11. 1987 Bratislava) – Funkcionář KSČ. Absolvoval PF UK. Spoluzaložil Volné sdružení studentů – socialistů ze Slovenska, později zformováno do skupiny DAV. Věnoval se advokacii. Na konci války vstoupil do KSČ. 1945–1946 prezidiální šéf na Pověřenectvu vnitra. 1946–1948 vládní splnomocněnec na výměnu obyvatelstva s Maďarskem a vedoucí Československé přesídlovací komise. Od března 1948 do ledna 1951 pověřenec vnitra. Již v únoru 1951 zatčen. 1954 odsouzen v procesu Husák a spol. k 18 letům žaláře. 1960 amnestován. Do rehabilitace z roku 1963 pracoval jako mzdový referent v bratislavské Tatře. Poté se věnoval literárně-historické a kritické publicistice. Svým dílem pomohl očistit skupinu DAV, Clementise a Novomeského. Pracoval v Ústavu slovenské literatury SAV a od roku 1973 v Literárněvědeckém ústavu SAV. Funkcionář Matice slovenské. Ztotožnil se s normalizačním režimem.

OSOHA Ján (27. 7. 1901 Podolí – 1945 Melk, Rakousko) – Profesionální revolucionář a politik. Člen KSČ od roku 1922. 1926–1935 studoval v SSSR a rovněž člen VKS(b). 1935–1937 oblastní tajemník KSČ v Michalovcích. Člen prvních třech ilegálních ÚV KSS. Autorem hesla Za sovětské Slovensko. Zatčen 19. 7. 1942 a odsouzen k 14 letům vězení. 5. 2. 1945 vydán německé bezpečnosti. Při převozu do koncentračního tábora Mauthausen utrpěl těžká zranění, kterým podlehl. Husáka považoval za zbaveného členství KSČ.

OTTO Ernest (1917 – 21. 5. 1962 Nováky) – Ilegální pracovník KSS za Slovenského státu. V roce 1943 zatčen. 2. 2. 1944 utekl. Měl být souzen v procesu Bašťovanský a spol. Po válce osobní tajemník Novomeského. Zatčen 25. 11. 1949 jako jugoslávský agent. Před soudem prohlásil, že byl k výpovědím donucen fyzickým násilím, přesto odsouzen 2. 9. 1950 k trestu smrti v procesu Kevič a spol. Prezident Gottwald absolutní trest nahradil trestem doživotí. Ve vězení pobyl do roku 1960. Oficiálně spáchal sebevraždu – našli ho utopeného s podřezaným hrdlem. Rehabilitován. Jako jeden z prvních vyslýchán kvůli vyšetřované skupině slovenských buržoazních nacionalistů a zvláště na L. Novomeského.

PĂTRĂȘCANU Lucrețiu (4. 11. 1900 Bacău – 17. 4. 1954 Jilava) – Rumunský komunistický politik. Teoretik marxismu-leninismu. Absolvoval bukurešťskou právnickou fakultu. V roce 1921 zakládající člen Komunistické strany Rumunska. 1931 poslanec a člen ÚV strany. Vedl rumunské komunisty za II. světové války a byl několikrát zatčen. Od roku 1944 do března 1948 ministr spravedlnosti. 1946–1947 člen politbyra strany. Sovětská strana ho obviňovala z nacionalistických postojů (spor o severní Transylvánii). Jistou roli sehrála politická rivalita s G. Gheorghieu-Dejem. Zatčen 28. 4. 1948. Obviněn jako agent imperialismu. Dvakrát se pokusil ve vězení o sebevraždu. Soud se konal až v dubnu 1954, jeho strůjci hledali inspiraci v procesu s R. Slánským. Odsouzen k smrti. Rehabilitován v dubnu 1968.

PAVLÍK Ondrej (1. 4. 1916 Zvolenská Slatina – 19. 12. 1996 Bratislava) – Funkcionář KSČ a pedagog. Od roku 1938 člen KSČ. Zapojen do ilegální činnosti KSS a v roce 1943 vězněn. Působil jako zástupce pověřence školství od dob SNP. Po válce člen ÚV KSS a první předseda SAV. 1950–1951 pověřenec informací. 1953–1957 založil a vedl Pedagogický kabinet SAV. Širokého člověk. Angažoval se v kampani proti slovenským buržoazním nacionalistům, avšak od roku 1953 kritizoval praktiky KSS, proto postupně ztrácel vedoucí funkce. Od února 1956 se veřejně stavěl za Husákovu rehabilitaci. Odmítl sebekritiku, proto byl v roce 1957 demonstrativně vyloučen ze strany a perzekuován. Poté pracoval ve Výzkumném pedagogickém ústavu. 1969–1970 člen ideologické komise ÚV KSS. Přistoupil na oficiální politiku normalizace. Od roku 1971 až do důchodu pracoval jako profesor na FF UK v Bratislavě. Spoluvytvořil koncepci školské reformy z roku 1976. S Husákem se znal již z časů studentského života, tím spíše se s ním stýkal v době Slovenského státu. Husák ho ochránil před normalizační stranickou čistkou, když prověřovatelům nařídil, aby mu nekladli otázku, zda souhlasí se vstupem sovětských vojsk.

PLEVZA Viliam (*22. 10. 1934 Sered') – Historik. Zabýval se dějinami dělnického hnutí, KSČ a novějšími politickými dějinami Československa. Absolvoval na FF UK. Poté působil v Slovenském vydavatelství politické literatury a v Ústavu historických věd SAV. Během reformy 60. let zastával funkci tajemníka vládní komise pro přípravu federativního uspořádání Československa (předsedou komise byl Husák). Od roku 1969 řídil Ústav dějin KSS (od r. 1971 přejmenovaný na Ústav marxismu-leninismu ÚV KSS). Představitel normalizační historiografie. Dnes galerista. S Husákem se seznámil již v SAV, pojel je dlouholetý přátelský a pracovní vztah.

PRCHAL Antonín (7. 5. 1923 Jihlava – 20. 5. 1996 Praha) – Bezpečnostní pracovník. Absolvoval dvouletou obchodní školu v Jihlavě. Pracoval jako pomocný dělník. Na konci války se stal členem odbojové skupiny a velitelem Revolučních gard. 8. 5. 1945 vstoupil do KSČ. 1945–1948 jihlavský funkcionář ONV, okresní a krajské bezpečnostní komise. V rámci jihlavské oblastní zpravodajské odbočky Zemského odboru bezpečnosti II. v Brně měl na starosti boj proti zbytkům německých záškodnických organizací a poté vytvářel agenturní síť uvnitř nekomunistických stran. V únoru 1948 přeložen na pražské ústředí StB, kde kontroloval a školil oblastní úřadovny a pobočky StB. Na podzim roku 1949 se stal členem, později zástupcem velitele sledovacího útvaru centrály StB – IV. sektor skupiny BAa. Při své činnosti využíval nejrůznější metody konspirace a provokace. 1951–1952 zastával funkci velitele StB. 12. 2. 1952 byl jmenován náměstkem ministra bezpečnosti. Osobně se podílel na vyšetřování údajných protistátních skupin, za což si vysloužil Řád republiky. 1953–1956 I. náměstek ministra vnitra. Po odvolání jmenován vedoucím bezpečnostního oddělení Spojených oceláren v Kladně. V roce 1962 byl zatčen a v červenci následujícího roku odsouzen za předešlou činnost ve službách StB k 6 letům vězení. 1964 propuštěn. Pracoval jako vedoucí jednoho z odborů podniku zahraničního obchodu Škodaexport. V době normalizace proslul jako scénárista a autor detektivních a špionážních próz.

PRIKOPA Pavol (13. 2. 1910 Senica – 29. 1. 1972 Bratislava) – Právník a policejní úředník. Policejní trestní soudce v Michalovcích. Od října 1942 vedoucí protikomunistického oddělení ÚŠB. V únoru 1945 zatčen německou bezpečností a v březnu utekl při převozu z Bratislavy. Vězněn v 50. letech. Jeho otec byl bratranec Novomeského matky. Poskytoval Novomeskému informace o poměrech na ÚŠB. Před zahájením SNP byl v kontaktu s Husákem.

PÚLL Ján (2. 7. 1914 Myjava – 22. 12. 1988 Praha) – Funkcionář KSČ a národohospodář. Vystudoval PF UK v Bratislavě. Studentský funkcionář. Působil v studentských spolcích a v DAVu. Přispíval do *Svojetí* a *Šípu*. Člen KSČ od roku 1936. Za Slovenského státu vyvíjel ilegální činnost a podílel se na hospodářských přípravách SNP. Člen ÚV KSS a SNR a spolupověřenec pro věci hospodářské a zásobovací. 1945–1946 pověřenec průmyslu, živností a zásobování, 1946–1947 průmyslu a obchodu, 1947–1948 sociální péče a 1948–1950 financí. Po kritice buržoazního nacionalismu v roce 1950 povýšil do PÚV KSS a stal se i místopředsedou Sboru pověřenců. 1951–1953 tajemníkem ÚV KSS, při čemž řídil ekonomické oddělení. Kritická *Rezoluce o situaci v rozvoji strojírenství na Slovensku* z roku 1954 znamenala Púllův politický pád. 1954–1957 pracoval na ministerstvu paliv a energetiky. V roce 1957 přeřazen na pozici náměstka generálního ředitele Státní banky československé. S Husákem se seznámili již před válkou během studií. Během soudního procesu se Husák domáhal jeho svědeckví. I když Púll v podstatě přistoupil na argumentaci vyšetřovatelů, tak mu to bylo vyčítáno.

RAJK Lászlo (8. 5. 1909 Székelyudvarhely – 15. 10. 1949 Budapešť) – Maďarský komunistický politik. Předválečný člen strany. Účastnil se španělské občanské války. Poté se dostal do francouzského internačního tábora, kde se setkal s N. Fieldem. Roku 1942 se vrátil do Maďarska a vedl boj proti fašismu. Zatčen. 1946–1948 ministr vnitra, pak ministr zahraničních věcí. V říjnu 1948 se sešel se svým jugoslávským protějškem A. Rankovičem, aby se ho pokusil přesvědčit o nutnosti smíru s Moskvou. 30. 5. 1949 zatčen a 24. 9. 1949 odsouzen jako titoistický špión k trestu smrti. V březnu 1956 rehabilitován. Jeho znovupohřbení posloužilo jako stimul k maďarskému povstání.

RAŠLA Anton (15. 9. 1911 Pavlice – 17. 5. 2007 Bratislava) – Právník a prokurátor. Absolvoval bratislavskou PF. Sociální demokrat a od roku 1944 člen KSS. Spolupracoval se SSA. Důstojník justiční služby za Slovenského státu. Od dubna do října 1943 vězněn za spolupráci s IV. ilegálním ÚV KSS. Poté spolupracoval s V. ilegálním ÚV KSS. Účastnil se SNP. Neúspěšně organizoval osvobození uvězněných komunistů v Nitre. Člen povstalecké SNR a přednosta II. oddělení Hlavního štábu partyzánského hnutí. 1948–1952 vojenský prokurátor v Bratislavě a Trenčíně. 1952 zatčen a odsouzen k doživotnímu žaláři. 1957 propuštěn. Pracoval v Právnickém ústavu ministerstva spravedlnosti. 1971–1985 působil na Katedře trestního práva bratislavské PF a pak v Košicích. S Husákem navštěvoval stejné gymnázium. Společně trávili volný čas. Husák osobně intervenoval za jeho politickou rehabilitaci v roce 1963.

SEMÍNKO Stanislav (9. 8. 1922 –?) – Původním povoláním strojní zámečnick. V StB od 10. 6. 1945. Husákův referent v Kolodějích.

SLÁNSKÝ Rudolf (31. 7. 1901 Nezvěstice – 3. 12. 1952 Praha) – Komunistický politik. Zakládající člen KSČ. Od roku 1929 člen ÚV KSČ. 1935-1938 poslanec NS. Člen moskevského vedení KSČ. V době SNP působil v hlavním štábu partyzánského hnutí na Slovensku. 1945–1951 generální tajemník KSČ. V září 1951 odvolán z funkce. Poté až do svého zatčení v listopadu 1951 náměstkem předsedy vlády. V listopadu 1952 odsouzen jako vedoucí *protistátního spikleneckého centra* k trestu smrti. 1963 právně a občansky rehabilitován. 1968 stranicky rehabilitován.

SUCKÝ Imrich (24. 11. 1899 Bratislava – 18. 8. 1973 Vídeň) – Bezpečnostní pracovník. Do začátku Slovenského státu detektiv na Policejním ředitelství v Bratislavě. Poté vedoucí pracovník skupiny detektivů na protikomunistickém oddělení ÚŠB. Měl hlavní podíl na odhalení prvních čtyř ilegálních ÚV KSS. 1947 odsouzen na 20 měsíců vězení, což si odbyl vyšetřovací vazbou. 1948 emigroval do Rakouska. Jeho případ byl znovu otevřen a on v nepřítomnosti odsouzen k 25 letům žaláře. 1957 unesen z Vídně. Komunistická státní bezpečnost ho vyslýchala zvláště na exponované komunisty. 1968 amnestován a zbytek života dožil ve Vídni.

ŠIMOVIČ Ladislav (24. 3. 1915 Bzince – 29. 9. 2010 Hradec Králové) – Diplomat. Absolvoval bratislavskou Filozofickou fakultu. Působil jako učitel jazyků na gymnáziu v Levoči a posléze na bratislavské obchodní akademii. Za Slovenského státu vězněn a účastnil se SNP. Po válce působil jako úředník ve Sboru pověřenců. Od roku 1948 velvyslanec v Bulharsku, Japonsku, Indii a Jugoslávii. Náměstek ministra zahraničních věcí. Za normalizace skladník v samoobsluze a pomocný zahradník v areálu motolské nemocnice. S Husákem se znali z dob vysokoškolských studií. Pravidelně se stýkali za Slovenského státu a i po válce, kdy byl jeho podřízeným na pověřenectvu vnitra.

ŠIROKÝ Viliam (31. 5. 1902 Bratislava – 6. 10. 1971 Praha) – Vrcholný politik KSČ. Původním povoláním železničář. Člen KSČ od roku 1921. 1923–1928 tajemník Krajinského výboru KSČ v Bratislavě. 1935–1938 tajemník ÚV KSČ a také poslanec NS. Pracoval v Kominterně a spolupracoval se sovětskými zpravodajskými službami. Od roku 1938 předseda Krajinského vedení KSČ na Slovensku. V roce 1939 emigroval do Moskvy, pak vyslán do Paříže. Roku 1940 se navrátil do Moskvy a po roce vyslán na Slovensko, v březnu 1941 zatčen. Odsouzen na 9 let. Snažil se dávat pokyny z nitranské věznice. V únoru 1945 utekl z vězení. 1945–1953 předseda KSS. Člen PÚV KSČ. 1945–1953 místopředseda vlády. 1950–1953 ministr zahraničních věcí. 1953–1963 předseda vlády. Do roku 1966 člen ÚV KSČ. V roce 1968 mu bylo pozastaveno členství v KSČ, které mu bylo obnoveno v roce 1971. Ve straně patřil k centralistům – „pražský Slovák“. Široký oplýval animozitou vůči Husákovi, ale také Clementisovi. Považoval je za své konkurenty, a navíc Husáka podezíral, že ho schválně neosvobodil z nitranské věznice. Představitel a koordinátor kampaně proti slovenskému buržoaznímu nacionalismu.

ŠOLTÉSZ Jozef (1. 5. 1909 Vranov nad Topľou – 19. 5. 1977 Bratislava) – Funkcionář KSČ. Vystudoval bratislavskou PF. Studentský funkcionář. Člen sociální demokracie. Zodpovědný redaktor Svojetí. Ilegální pracovník za Slovenského státu. Účastník SNP. Inicioval sloučení slovenské sociální demokracie s KSS, poté člen KSS. 1944–1953 člen ÚV KSS, 1944–1950 v předsednictvu. 1945–1946 ministr sociální péče. 1946–1951 pověřenec v různých rezortech. 1945–1954 poslanec NS. 1946–1948 místopředseda NS. 1959–1969 pracovník Ústavu státu a práva SAV v Bratislavě. 1969–1972 československý velvyslanec v Maroku. Husáka znal od studentských let. Navštěvoval Tajovského vilu.

ŠMIDKE Karol (21. 1. 1897 Vítkovice, dnes část Ostravy – 15. 12. 1952 Bratislava) – Politik KSČ. Vyučil se truhlářem. Mládí prožil v dnešním Chorvatsku a Bosně, kde ještě před I. světovou válkou vstoupil do sociálně demokratické strany. Zakládající člen KSČ. V roce 1930 politicky školen v Moskvě. 1930–1938 člen Krajského vedení KSČ na Slovensku. 1935–1938 poslanec NS. Organizoval pomoc republikánskému Španělsku. Od ledna 1939 pracoval v ilegálním krajském vedení KSČ na Moravě a udržoval styk s KSS. V srpnu 1939 odešel do Moskvy. V červenci 1943 vyslán na Slovensko, kde vytvořil V. ilegální ÚV KSS. Podílel se na vzniku SNR. Signatář Vánoční dohody. V čele delegace, která se pokusila zkoordinovat povstání se SSSR. Náčelník Hlavního štábu partyzánských oddílů. Od září 1944 do srpna 1945 předseda KSS. Spolupředseda SNR do září 1945, poté předseda Sboru pověřenců. Od května 1946 místopředseda SNR. 1948–1950 předseda SNR. Obviněn z buržoazního nacionalismu a politicky odsunut do funkce ředitele národního podniku Tesla v Bratislavě. Zemřel za ne zcela jasných okolností. V prosinci 1963 rehabilitován. Patřil k povstalecké garnituře KSS a měl otevřené konflikty s V. Širokým. Husákův blízký spolupracovník a politický spojenc.

ŠMIGOVSKÝ Ján (2. 5. 1903 Brown-Wille, USA – 9. 10. 1945 Bratislava) – Důstojník slovenské armády. Velitel posádky v Nitře, během SNP zůstal věrný Slovenskému státu. Od 1. 10. 1944 velitel I. pěšího pluku Domobrany. Národní soud v Bratislavě 25. 9. 1945 ho odsoudil k trestu smrti.

ŠOLTÉSZ Jozef (1. 5. 1909 Vranov nad Topľou – 19. 5. 1977 Bratislava) – Funkcionář KSČ. Vystudoval PF UK v Bratislavě. Studentský funkcionář. Člen sociální demokracie a od roku 1939 KSČ. Zodpovědný redaktor *Svojeti*. Ilegální pracovník za Slovenského státu. Účastník SNP. Inicioval sloučení slovenské sociální demokracie s KSS, poté člen KSS. 1944–1953 člen ÚV KSS z toho v letech 1944–1950 v předsednictvu. 1945–1946 ministr sociální péče. 1946–1947 pověřenec sociální péče. 1947–1949 pověřenec průmyslu a obchodu. 1949–1951 pověřenec výživy. 1945–1954 poslanec NS, z toho v letech 1946–1948 místopředseda. 1959–1969 pracovník Ústavu státu a práva SAV v Bratislavě. 1969–1972 československý velvyslanec v Maroku. Husáka znal od studentských let. Navštěvoval Tajovského vilu.

ŠROBÁR Vavro (9. 8. 1867 Lisková – 6. 12. 1950 Olomouc) – Politik. Absolvoval Lékařskou fakultu UK. Jeden z mužů 28. října. V prvních letech ČSR byl ministrem různých rezortů. 1918–1925 poslanec a 1925–1935 senátor NS za agrární stranu. 1923–1937 pedagog na Komenského univerzitě. Účastník ilegální činnosti za Slovenského státu a SNP. Spolupředseda SNR, za ni delegován na moskevská jednání. 1945–1950 poslanec NS. 1945–1946 člen DS, 1946–1950 zakladatel a člen Strany svobody. 1945–1946 ministr financí. 1948–1950 ministr pro sjednocení zákonů. Přívrženec čechoslovakismu a centralismus. Husák ho považoval za politika minulosti a několikrát se proti němu postavil.

ŠTROUGAL Lubomír (*19. 10. 1924 Veselí nad Lužnicí) – Politik KSČ. Vystudoval PF UK v Praze. Od roku 1948 pracoval v krajském vedení KSČ v Českých Budějovicích a od roku 1957 jako vedoucí tajemník Krajského výboru KSČ pro Jihočeský kraj. Od roku 1958 člen ÚV KSČ. 1959–1961 ministr zemědělství. 1961–1965 ministr vnitra. 1970–1988 předseda federativní vlády ČSSR. V roce 1990 vyloučen z KSČ. Blízký Husákův spolupracovník v době normalizace.

ŠVÁB Karel (13. 5. 1904 Praha – 3. 12. 1952 Praha) – Funkcionář KSČ. Pocházel z levicově orientované rodiny. Bratr Marie Švermové. Vyučil se strojním zámečníkem. Zakládající člen KSČ, již předtím člen sociální demokracie. 1922–1931 pracoval v administraci Rudého práva. Poté funkcionář Federace proletářské tělovýchovy. Od roku 1935 působil v organizacích na pomoc emigrantům z Německa. 1939–1945 vězněn v Sachsenhausenu, kde působil ve vězeňské samosprávě. Po válce vedoucí evidenčního odboru a později bezpečnostního oddělení sekretariátu ÚV KSČ, kde byly shromažďovány informace o stranických funkcionářích. Od října 1949 řídil bezpečnostní oddělení pro odhalování nepřátel v KSČ. Od září 1950 náměstek ministra národní bezpečnosti. Významně se podílel na tvorbě politických procesů. Vypracoval zprávu o slovenských buržoazních nacionalistech, která se stala základem pro obvinění Husáka. 16. 2. 1951 byl však sám zatčen a v listopadu 1952 odsouzen v procesu s vedením protistátního spikleneckého centra k trestu smrti. 1963 rehabilitován.

ŠVERMA Jan (25. 3. 1901 Mnichovo Hradiště – 10. 11. 1944 hora Chabenec v Nízkých Tatrách) – Politik KSČ a novinář. Nedostudoval PF UK v Praze. Funkcionář Komsomolu a redaktor Večerního Rudého práva. Člen KSČ od roku 1921. 1926–1928 školen v Moskvě. Od roku 1929 člen ÚV KSČ a politbyra ÚV KSČ. Vedoucí činitel Rudých odborů a redaktor Rudého práva. 1935–1938 poslanec NS. Od listopadu 1938 člen vedení KSČ v Moskvě. 1939–1940 řídil činnost zahraničního byra KSČ v Paříži, kde vydával časopis Světový rozhled. Po porážce Francie se navrátil do SSSR. Pracoval ve vedení KSČ, v čs. vysílání moskevského rozhlasu, redigoval Československé listy a od roku 1941 pracoval ve Všeslovenském výboru. V září 1944 vyslán společně s R. Slánským jako zástupce zahraničního vedení KSČ na povstalecké Slovensko. Zahynul po ústupu povstalců do hor. Za smrt později nepřímě volán k odpovědnosti také Slánský i Husák.

ŠVERMOVÁ Marie (17. 8. 1902 Trnovany – 14. 2. 1992 Praha) – Politička KSČ. Absolvovala večerní obchodní školu. Pracovala ve Svazu zemědělských dělníků (odborová organizace). Funkcionářka sociálně demokratické mládeže, posléze Komsomolu a Federace proletářské tělovýchovy. Manželka Jana Švermy a sestra Karla Švába. Od roku 1921 členka KSČ. 1929–1938 členka ÚV KSČ. 1939–1945 působila v zahraničním odboji v Moskvě. 1945–1951 členka PÚV KSČ. 1945–1949 vedoucí organizačního oddělení ÚV KSČ. 1949–1951 zástupkyně generálního tajemníka KSČ R. Slánského. 21. 2. 1951 zbavena všech stranických funkcí a zatčena. Její jméno se objevilo vedle Husáka v prvotní koncepci politických procesů. 28. 1. 1954 odsouzena na doživotí. V říjnu 1956 propuštěna a roku 1963 rehabilitována. Živila se jako překladatelka. Angažovala se v době Pražského jara. 1970 podruhé vyloučena z KSČ. Signatářka Charty 77. S Husákem se poprvé setkala v Košicích v dubnu 1945. Oba byli vyšetřováni v Kolodějích v únoru 1951. Setkali se v leopoldovské věznici. Společně s Josefou Slánskou poslali prezidentovi Husákovi žádost o propuštění odsouzených či trestně stíhaných chartistů a uvězněných evangelických bohoslovců.

TROJAN Jozef (25. 3. 1906 Horné Heřmanice – 29. 12. 1953 Praha) – Za Slovenského státu správce velkostatku. Zúčastnil se SNP ve funkci velitele partyzánské brigády Pavel. 1945–1946 poslanec NS. 1945–1949 podnikový ředitel bývalého Baťova závodu v Partizánském. 22. 12. 1949 zatčen, obviněn mimo jiné ze slovenského buržoazního nacionalismu a titoismu. Až 16. 10. 1953 odsouzen k trestu smrti. Rozsudek vykonán.

UHRÍN Juraj (6. 10. 1920 Bekešcabe, Maďarsko –?) – Před II. světovou válkou pracoval jako pomocná dělnická a zemědělská síla. 1941-1944 vykonal prezenční vojenskou službu. Zběhl, chycen a dán do sběrného tábora. Těžce zraněn při leteckých náletu – přišel o čtyři prsty na pravé ruce. Po válce se přestěhoval na Slovensko. 1945-1946 pracoval jako dělník. Poté až do roku 1950 jako školník. V roce 1946 vstoupil do KSS. 1948-1950 zastával funkci předsedy MO KSS v Šali. 1950 absolvoval Právnickou školu pracujících. Od roku 1951 přednosta kontrolního odboru na pověření spravedlnosti. Předseda Krajského soudu v Bratislavě. 1954-1956 pověřenec spravedlnosti.

URSÍNÝ Ján (11. 10. 1896 Rakša – 8. 1. 1972 Rakša) – Agrární politik a statkář. Funkcionář agrární strany na Slovensku. Funkcionář agrárních družstev a předseda Svazu zemědělských vzájemných pokladen. 1935–1939 a 1945–1948 poslanec NS. Podepsal Žilinskou dohodu. Po zániku Česko-Slovenska se zapojil do odboje. Navázal kontakt s ilegální KSS. Zakládající člen SNR a signatář Vánoční dohody. V době SNP člen předsednictva SNR a pověřenec hospodářství a zásobování. Spoluzakladatel DS, v roce 1945 její úřadující předseda a v letech 1945–1948 místopředseda. 1945–1946 poslanec SNR. 1945–1947 náměstek předsedy vlády. V listopadu donucen rezignovat, o což se zapříčinil také Husák. Po Únoru zatčen a v dubnu 1948 odsouzen za protistátní činnost k 7 letům vězení. Vyslýchán na Husáka. 1953 propuštěn. Nejvyšší soud zrušil rozsudek v roce 1964. S Husákem úzce spolupracovali v době ilegality.

VAŠEČKA Felix (13. 1. 1915 Kátov – 7. 9. 2001) – Funkcionář KSS. Spolužák Magdy Lokvencové na bratislavské PF. Za Slovenského státu ilegální komunistický pracovník a úředník Nejvyššího úřadu pro zásobování. 8. 4 – 14. 12. 1943 ve vyšetřovací vazbě. Za SNP vedoucí sekretariátu Úřadu předsednictva SNP. Od února do dubna 1945 pověřenec sociální péče. Vězněn v 50. letech. 1969–1970 ministr spravedlnosti. Poté ředitel Ústavu ateismu SAV. S Husákem se znal od dob studií. Bydlel v Tajovského vile.

VIKTORY Julius (31. 1. 1907 Podlužany – 17. 3. 1985 Bratislava) – Politik. 1939–1945 prokurátor na Státním zastupitelství v Bratislavě. Snažil se všestranně pomáhat politickým vězňům. V únoru 1945 zatčen, ale podařilo se mu utéct. Člen KSS od roku 1945. Pracovník na pověření pro věci vnitřní, od září 1945 do srpna 1946 přímo pověřenec. 1948–1951 pověřenec spravedlnosti. 1949–1954 předseda Slovenského úřadu pro tělesnou výchovu a sport. 1956–1960 velvyslanec v Budapešti.

XOXE Koçi (1911 Negovan – 11. 6. 1949 Tirana) – Albánský komunistický politik makedonského původu. Pracoval jako klempíř. V roce 1941 zakládající člen Komunistické strany Albánie. Po válce ministr vnitra, organizační tajemník ÚV strany a člen politbyra. Silně se orientoval na Jugoslávii – v té době se vážně uvažovalo o připojení Albánie. Zlomem se stalo odsouzení Jugoslávie Kominformou z června 1948. Xoxeho oslabené pozice využil jeho politický rival Enver Hoxha. V listopadu 1948 se konal I. sjezd Albánské strany práce, na němž byl Xoxe kritizován za nacionalistické úchyly a označen za trockistu a Titova agenta. 28. 11. 1948 zatčen a 10. 6. 1949 odsouzen společně se svými společníky k trestu smrti.

ZÁPOTOCKÝ Antonín (19. 12. 1884 Zákolany – 15. 11. 1957 Praha) – Vyučil se kameníkem. Od roku 1900 pracoval v sociálnědemokratické mládeži. 1907-1911 krajský tajemník sociálnědemokratické strany v Kladně. 1911-1914 redaktor regionálních listů *Svoboda*. 1914-1918 voják v Rakousko-Uherské armádě. 1919 zakladatel marxistické levice v sociálnědemokratické straně. Člen KSČ od roku 1921. 1921-1924 člen výkonného výboru. 1922-1925 generální tajemník. 1925-1938 člen politického byra ÚV KSČ a poslanec NS. 1929-1939 generální tajemník Rudých odborů. 1939 zatčen a do roku 1945 vězněn. 1945-1950 předseda Ústřední rady odborů. 1945-1957 člen PÚV KSČ. 1945-1953 poslanec NS. 1948-1953 předseda vlády. 1953-1957 prezident ČSR.

ŽINGOR Viliam (30. 7. 1912 Bystrička – 18. 12. 1950 Bratislava) – V červenci 1943 odmítl nastoupit jako záložní důstojník do slovenské armády a odešel do hor. Organizátor partyzánského hnutí v Turci. Velitel 2. partizánské brigády Milana Rastislava Štefánika. Účastnil se SNP. Generální tajemník Svazu slovenských partyzánů, od roku 1946 předsedou. 1945–1948 člen SNR. 1945–1947 člen KSS – dobrovolně vystoupil ze strany. Po Únoru se na něj zaměřila ŠtB. Zatčen 27. 11. 1949 a 21. 10. 1950 odsouzen v procesu Žingor a spol. k trestu smrti. 1968 rehabilitován. 1990 povýšen na generála in memoriam.